

Zomerganzen in Zeeland in 2017

Vincent de Boer

Sovon-rapport 2017/47

Zomerganzen in Zeeland in 2017

Vincent de Boer

Dit rapport is samengesteld in opdracht van
Faunabeheereenheid Zeeland

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2018

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Faunabeheereenheid Zeeland

Wijze van citeren: De Boer V. 2017. Zomerganzen in Zeeland in 2017. Sovon-rapport 2017/47. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Illustratie omslag: Leo Tromper & Harvey van Diek (Nijlganzen)

Opmaak: John van Betteray

ISSN-nummer: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Toernooiveld 1

6525 ED Nijmegen

e-mail: info@sovon.nl

website: www.sovon.nl

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever.

Inhoud

Samenvatting	2
1. Inleiding	3
Dankwoord	3
2. Werkwijze	5
2.1. Beschrijving van de tellingen	5
2.2. Telgebied en volledigheid	5
2.3. Weersomstandigheden	6
2.4. Gegevensbewerking	6
3. Resultaten	7
3.1. Algemene resultaten	7
3.2. Bespreking per soort	7
3.2.1. Grauwe Gans	7
3.2.2. Grote Canadese Gans	7
3.2.3. Brandgans	7
3.2.4. Soepgans	8
3.2.5. Nijlgans	8
3.2.6. Overige ganzensoorten	8
3.3. Vergelijking met de tellingen in 2012-2015	8
4. Conclusies en discussie	13
Literatuur	14
Bijlagen	15
Bijlage 1. Getelde ganzensoorten 2017	15
Bijlage 2. Soortkaarten 2017	16

Samenvatting

Gezien de huidige belangstelling en problematiek rond overzomerende ganzen in Zeeland is het belangrijk een goed beeld te hebben van de actuele verspreiding van gedurende het zomerhalfjaar pleisterende ganzen. In juli 2017 is daarom voor de achtste maal sinds 2006 een gebiedsdekkende telling van zomerganzen in de provincie Zeeland uitgevoerd, ditmaal in opdracht van de Faunabeheereenheid Zeeland. De telling is georganiseerd door Sovon en uitgevoerd door Sovon-medewerkers, tellers van Waterdienst Rijkswaterstaat, WBE's, Staatsbosbeheer, Stichting Het Zeeuwse Landschap, Natuurmonumenten en telgroep Saeftinghe. De telomstandigheden waren over het algemeen gunstig en de telling was zeer volledig.

In totaal werden tijdens de tellingen in Zeeland in juli 2017 ruim 27.000 ganzen geteld. De Grauwe Gans was met 16.740 individuen de talrijkste soort. Ook talrijk waren Grote Canadese Ganzen met 4.570 individuen, op de voet gevolgd door de Brandgans (4.561 individuen). Deze drie soorten waren in 2017 goed voor ruim 95% van het totaal aantal getelde ganzen in Zeeland. Het totaal aantal ganzen in Zeeland in juli 2017 liet een toename van 26% zien ten opzichte van de telling in juli 2015.

Het aantal Grauwe Ganzen op provinciaal niveau nam toe ten opzichte van 2015, waarmee 2017 het hoogste aantal in de reeks vanaf 2006 is. De Grote Canadese Gans nam wederom toe ten opzichte van de voorgaande tellingen, de aantallen zijn inmiddels drie keer hoger dan in 2009. De Brandgans maakte nam toe ten opzichte van 2015 en kende ook het hoogste aantal sinds 2006.

Het aantal Soepganzen nam licht af, terwijl de Nijlgans veel talrijker was dan tijdens eerdere tellingen. De geconstateerde ontwikkelingen van deze vijf soorten laat zien dat er nog steeds beweging zit in de aantallen en de verspreiding van de Zeeuwse zomerganzen.

Het aantal van 27.091 ganzen was het hoogste aantal in de reeks tellingen in de Provincie Zeeland vanaf 2006. Schouwen-Duiveland is inmiddels de belangrijkste regio voor zomerganzen in Zeeland, gevolgd door Tholen/St. Philipsland en Zeeuws-Vlaanderen, inclusief Saeftinghe.

De verspreiding van overzomerende ganzen die uit dit onderzoek naar voren komt is representatief voor de verspreiding in juli, maar niet representatief voor de verspreiding in bijvoorbeeld april of mei omdat ganzen tijdens en na de rui vaak andere gebieden kiezen dan tijdens het broedseizoen. De verspreiding van broedende Grauwe Ganzen zoals vastgesteld tijdens broedvogelinventarisaties wijkt daarom hier en daar af van het verspreidingsbeeld in de periode 11-25 juli. Omdat de tellingen overdag plaatsvonden zijn weinig ganzen op landbouwgronden aangetroffen. Gedurende het zomerhalfjaar foerageren ganzen met name in de (vroege) ochtend, in de avond of zelfs 's nachts op landbouwgronden.

In navolging van eerdere tellingen in 2006, 2007, 2009, 2010, 2012, 2013 en 2015 is met deze laatste telling in 2017 een mooie reeks voortgezet. Na het vastleggen van een uitgangssituatie in 2006 zijn er nu in de periode 2006-2017 acht integrale tellingen uitgevoerd in de Provincie Zeeland. Met deze resultaten kan een vinger aan de pols gehouden worden over verspreiding en aantalsontwikkeling van de Zeeuwse zomerganzen.

1. Inleiding

Gezien de huidige belangstelling en problematiek rond overzomerende ganzen is het belangrijk een goed beeld te hebben van de actuele verspreiding van broedende en gedurende het zomerhalfjaar pleisterende ganzen in Nederland.

De telling in 2017 in de provincie betreft de achtste maal sinds 2006 dat de overzomerende ganzen in Zeeland geteld zijn. De aanwezigheid van deze ganzen leidt tot schade in de landbouw en geeft soms aanleiding tot hevige discussies tussen landbouwers,

jagers, beleidsmakers en natuurbeschermers. In 2006, 2007, 2009, 2010, 2012 en 2013 werd een dekkende telling uitgevoerd in de Provincie Zeeland.

In dit rapport wordt verslag gedaan van de resultaten van de telling in Zeeland in 2017 en wordt een vergelijking gemaakt met de tellingen van 2012, 2013 en 2015. Naast het rapport is aan de opdrachtgever een GIS-bestand geleverd waarin alle in juli 2017 getelde ganzen met de exacte locatie zijn opgenomen.

Dankwoord

Een woord van dank zijn we verschuldigd aan alle tellers van de Waterdienst van Rijkswaterstaat, Stichting Het Zeeuwse Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de Wildbeheereenheden die hebben meegewerkt aan deze telling en hun telgegevens snel beschikbaar stelden. Evenals de tellers van de telgroep Saeftinghe die hun julitelling wederom beschikbaar stelde. Zonder hun hulp zou

de telling niet volledig zijn geweest.

Erik van Winden (Sovon) hielp bij het samenvoegen van gegevensbestanden en de vervaardiging van de kaarten.

Petra Verburg van Sovon en Liduin Paree van de Faunabeheereenheid Zeeland voorzagen een eerdere versie van dit rapport van commentaar.

2. Werkwijze

2.1. Beschrijving van de tellingen

Het buitendijkse deel van Zeeland werd door tellers van de Waterdienst Rijkswaterstaat tussen 11 en 25 juli bezocht in het kader van de watervogelmonitoring in het Deltagebied.

De zuidkust van Schouwen (tussen de Oosterscheldekering en de Zeelandbrug) werd geteld op 18 juli door Natuurmonumenten (A. Hannewijk). Tholen, Sint Philipsland en de aangrenzende wateren werden geteld door WBE Tholen op 15 juli 2017. Op Schouwen en Zuid-Beveland werd vooraf afgestemd welke telgebieden er door leden van de lokale WBE's geteld werden.

Het buitendijks gelegen Saeftinghe werd geteld tijdens de laagwatertelling van 16 juli door de telgroep Saeftinghe.

Alle overgebleven potentiële binnendijkse pleisterplaatsen van ruiende en verblijvende ganzen zijn in de periode 18-19 juli éénmalig bezocht door Sovon medewerkers A. de Jong en V. de Boer.

De tellingen werden uitgevoerd binnen een periode van 15 dagen (11-25 juli), het overgrote deel echter in de periode 14-19 juli.

De bezochte locaties komen grotendeels overeen met de in 2006-2015 getelde gebieden. Vooraf werd met Zeeuwse vogelaars overlegd of er potentiële nieuwe ganzenlocaties waren ontstaan na de telling in 2015. Deze werden natuurlijk bij de telling betrokken. Daarnaast kwam het sporadisch voor dat tijdens het reizen van de ene naar de andere plek ganzen werden ontdekt. Meestal ging het daarbij om kleine groepen. Vrijwel de gehele telling vond plaats door met de auto de geschikte plekken af te rijden, plaatselijk werd gebruik gemaakt van een fiets.

De in Zeeland gehanteerde werkwijze wijkt op enkele punten af van het landelijke protocol zomertelling ganzen (Landelijke technische werkgroep zomertelling ganzen 2012). Deze van het landelijke protocol afwijkende werkwijze wordt al vanaf 2006 gehanteerd. Vanwege de vergelijkbaarheid met de eerder uitgevoerde tellingen in 2006-2015 is in 2017 weer vastgehouden aan deze werkwijze.

1. De tellingen werden uitgevoerd tussen circa 7 uur 's ochtends en 9 uur 's avonds, wanneer de ganzen voornamelijk op dagrustplaatsen en in buitendijkse gebieden zaten. Er werd niet 's morgens vroeg geteld wanneer de ganzen meer verspreid foerageren en moeilijk op te sporen zijn. Op het moment dat ganzen vanuit hun dagrustplaatsen naar hun foerageergebieden begonnen te vliegen werd de telling voor die dag gestaakt. De watervo-

gelmonitoring van Rijkswaterstaat vindt grotendeels volgens het getijderitme plaats, waarbij voor steltlopers de hoogwatervluchtplaatsen worden geteld in plaats van de onoverzichtelijke buitendijkse foerageergebieden. In het protocol wordt 9.30-16.00 als telperiode genoemd.

2. De telling is over een periode van ruim twee weken uitgevoerd in plaats van op één dag (zie boven). Verplaatsingen binnen een regio zijn ondervangen door als teller zoveel mogelijk aaneengesloten gebieden (bijvoorbeeld heel West-Zeeuws-Vlaanderen) op 1 dag te tellen. Deze teller heeft gedurende de teldag zicht op eventuele verplaatsingen tussen aangrenzende gebieden.

Gebieden werden met behulp van verrekijker en telescoop afgezocht op ganzen en de groepen werden, afhankelijk van de groepsgrootte, per individu of tental geteld. Vaak werd een groep twee keer geteld om de juistheid van de telling te bevestigen. Wanneer het aantal van de twee tellingen ver uiteen lag werd een derde keer geteld. Van alle aanwezige ganzensoorten werden de aantallen apart geteld en genoteerd. In bijlage 1 staan alle getelde ganzensoorten, voor alle niet in tabel 1 genoemde soorten geldt dat er nul vogels van de betreffende soort aanwezig waren in Zeeland.

2.2. Telgebied en volledigheid

Het telgebied omvatte de gehele provincie Zeeland. Naast natuurgebieden, schorren, slikken en kreken is ook het landbouwgebied doorkruist op zoek naar ganzen. Omdat de tellingen overdag plaatsvonden zijn geen ganzen op landbouwgronden ver van water aangetroffen, ook niet in de grotere graslandgebieden. Gedurende het zomerhalfjaar foerageren ganzen met name in de (vroeg) ochtend, in de avond of zelfs 's nachts op landbouwgronden.

De tellingen waren zeer volledig. Vrijwel het gehele gebied is doorkruist, alle bekende plekken en alle potentieel geschikte plekken zijn bezocht. Het overgrote deel van de gebieden is vanaf dijken of andere overzichtelijke punten geteld. Het moeilijk toegankelijk gebied De Maire bij Oosterland bijvoorbeeld, is vanaf een hoog punt aan de zuidwestzijde geteld. Tijdens de telling waren vrijwel alle Brandganzen en Grote Canadese Ganzen in de vleugelrui en aangenomen mag worden dat er in de telperiode geen grote verplaatsingen van deze soorten kan hebben plaatsgevonden. Dubbeltellingen of een onderschatting is bij deze twee soorten daarom uitgesloten. Grauwe

Ganzen ruien vroeger in het jaar en in juli kan het overgrote deel weer vliegen. Toch zijn de groepen in juli over het algemeen vrij plaatstrouw, grotere verplaatsingen worden vaak pas vanaf augustus vastgesteld. Aangenomen mag worden dat in het relatief korte tijdsbestek, waarin de weersomstandigheden stabiel waren, weinig verplaatsingen hebben plaatsgevonden.

Castelijns (2003) concludeert dat uit halsbandonderzoek is gebleken dat pas vanaf augustus ganzen van elders in Zeeland arriveren, terwijl vroeg in het seizoen de ganzen moeilijk te tellen zijn. Ook concludeert hij dat er in juli weinig verplaatsingen binnen Zeeuws-Vlaanderen plaatsvinden. Volgens Castelijns (2003) is de beste periode om een integrale telling uit te voeren de tweede helft van juli. Deze conclusie heeft de laatste jaren navolging gekregen met de grootschalige landelijke zomerganzen telling in het derde weekend van juli.

2.3. Weersomstandigheden

Juli 2017 kende een normale temperatuur, kende een normale hoeveelheid zon en was zeer nat. Voorafgaand aan juli was het zeer droog en kampte de provincie met een neerslagtekort van >200mm.

De buien in de week voorafgaand aan de telling konden dit niet aanvullen, hierdoor stonden sommige natuurgebieden geheel droog.

Tijdens de tellingen was het meest bewolkt, viel soms wat regen en was het niet te warm (22 °C). Over het algemeen kan gesteld worden dat de telomstandigheden gunstig waren.

2.4. Gegevensbewerking

Alle waarnemingen zijn in het veld ingevoerd in een tablet of op een topografische kaart ingetekend. De gegevens van Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer en telgroep Saefinghe zijn verzameld met een Sovon-watervogelgebiednummer. Met behulp van deze basisgegevens zijn alle tellingen ingevoerd in de Sovonmodule voor watervogeltellingen. Vervolgens is een GIS-bestand gemaakt, waaruit de verspreidingskaarten die in dit rapport worden gepresenteerd zijn vervaardigd.

Het was dit jaar niet mogelijk om alle gegevens per telgebied in te voeren door het ontbreken van de basisgegevens van WBE Tholen/St. Philipsland. De gegevens van de WBE zijn op het niveau van hoofdtelgebied aan de Sovonmodule toegevoegd.

3. Resultaten

3.1. Algemene resultaten

In totaal werden tijdens de tellingen in Zeeland in juli 2017 27.091 ganzen geteld. De Grauwe Gans was met 16.740 individuen de talrijkste soort. Ook talrijk waren Grote Canadese Gans met in totaal 4.570 individuen, gevolgd door de Brandgans (4.561). In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de getelde aantallen per regio.

3.2. Bespreking per soort

Hieronder worden de in 2017 getelde soorten en aantallen besproken. Door de invoer van een deel van de gegevens in hoofdtelgebieden in plaats van telgebied is het niet mogelijk om de telgebieden met de hoogste aantallen afzonderlijk te noemen. De tabellen die in eerdere rapporten wel gepresenteerd werden (de Boer 2015) ontbreken daarom bij de meeste soorten.

3.2.1. Grauwe Gans

In 2017 werden op alle eilanden Grauwe Ganzen vastgesteld, het ging hier om 16.740 vogels. De Grauwe Gans is hiermee nog steeds verreweg de meest algemene zomergans in Zeeland en kent tevens de meest ruime verspreiding. De regio's Schouwen-Duiveland en Zeeuws-Vlaanderen (inclusief Saeftinghe) kenden, net als tijdens alle eerdere tellingen, de hoogste aantallen. Ruim 61% van alle Grauwe Ganzen werd in deze twee regio's geteld.

De overige vier regio's houden qua aantallen gelijke tred, aangevoerd door Tholen/St. Philipsland 19% en Zuid-Beveland met 13% van het Zeeuwse totaal. De aantallen op Walcheren en Noord-Beveland zijn duidelijk lager (respectievelijk 5% en 1%). De grootste aantallen bevonden zich in Saeftinghe, in de natuurgebieden langs de Schouwense zuidkust en in de natuurgebieden op Tholen.

3.2.2. Grote Canadese Gans

Grote Canadese Ganzen waren in 2017 met name talrijk op en rond Tholen-St. Philipsland en in Zeeuws-Vlaanderen (inclusief Saeftinghe). Hier verbleef bijna 88% van het totaal aantal vogels.

In de eerste regio werden wederom flinke aantallen vogels geteld rond de Plaat van de Vliet (1.163), deze ruiplaats was goed een kwart van het totale aantal Grote Canadese Ganzen in Zeeland. Daarnaast verbleven in Saeftinghe en langs het Schelde-Rijnkanaal flinke aantallen.

Elders in Zeeuws-Vlaanderen, op de beide Bevelanden en op Schouwen-Duiveland verbleven verspreid kleine aantallen. Daarnaast werden op Walcheren in 2017, net als in 2015, geen Grote Canadese Ganzen geteld.

3.2.3. Brandgans

Het voorkomen van de Brandgans in de provincie Zeeland was net als tijdens eerdere tellingen geconcentreerd. Ten opzichte van de telling in 2015 was de verspreiding ruimer, in diverse telgebieden werden kleine groepjes vastgesteld. Bijna 80% van

Tabel 1. Aantal getelde ganzen in juli 2017 in Zeeland. Aantallen per regio.

	Schouwen-Duiveland	Tholen-St. Philipsland	Walcheren	Noord-Beveland	Zuid-Beveland	Zeeuws-Vlaanderen	Saeftinghe	Totaal
Grauwe Gans	5623	3221	793	167	2247	2721	1968	16740
Soepgans	51	4	32	0	104	112	0	303
Indische gans	0	0	0	0	0	1	0	1
Gr. Canadese Gans	162	2738	0	54	337	772	507	4570
Brandgans	2883	655	0	70	478	475	0	4561
Rotgans	4	2	0	0	0	0	0	6
Nijlgans	190	437	39	41	128	71	0	906
Sneeuwgans	0	0	0	0	0	1	0	1
Hybride	0	0	0	0	1	2	0	3
Totaal	8913	7057	864	332	3295	4155	2475	27091

alle vogels werden vastgesteld in vijf gebieden: de Prunjepolder (1.960), rond Suzanna's inlaag (494), de Sophiapolder bij Oostburg (429), de inlagen bij Coudorpe/Ellewoutsdijk (412) en Plaat van de Vliet (350).

3.2.4. Soepgans

De grootste aantallen Soepganzen bevonden zich in afzonderlijke groepen, waarbij in veel gevallen aanemelijk is dat deze vogels lokaal zijn uitgezet door derden. Enkele groepen werden geteld in de stadsparken van Vlissingen, Goes en Terneuzen. Ten opzichte van de telling in 2015 namen de aantallen licht af (2015: 324, 2017: 303).

In 13 telgebieden werden 9 of meer Soepganzen geteld, deze gebieden waren goed voor 60% van het totale aantal. In tabel 2 zijn de gebieden met de hoogste aantallen op een rijtje gezet. Vergeleken met 2015 is deze top vijf van gebieden volledig anders, de verspreiding van de Soepgans is dan ook ruimer ten opzichte van de vorige telling.

Tabel 2. Gebieden met de hoogste aantallen Soepganzen

Gebied	Aantal
Schoondijke	24
Yerseke Moer	22
Oosterschenge	20
Deese Watergang	19
Sluis	17

3.2.5. Nijlgans

In totaal werden in 2017 906 Nijlganzen geteld, een ruime verdubbeling ten opzichte van de 406 vogels in 2015. Na een jarenlange langzame (maar gestage) toename van enkele procenten per jaar maakte de soort in 2017 een grote sprong voorwaarts. Ter vergelijking, in 2010 werden 316 Nijlganzen geteld in de hele provincie. De grootste aantallen bevonden zich op de Slikken van de Heen/Plaat van de Vliet, hier waren 308 ruiers aanwezig. De eerste maal dat een dergelijke grote concentratie in juli in Zeeland wordt vastgesteld. Elders in Nederland zijn dergelijke aantallen ruiers een normaal beeld, maar in 2015 was aanwezigheid van een ruiconcentratie op twee plekken langs het Schelde-Rijnkanaal een nieuw fenomeen voor Zeeland (de Boer 2015).

In de andere regio's bleken de aantallen eveneens hoger dan in 2015.

3.2.6. Overige ganzensoorten

Behalve de vijf hierboven besproken algemene soorten, werden nog drie soorten ganzen in lage aan-

tallen vastgesteld. Deze soorten zijn voor de overzichtelijkheid niet opgenomen in de figuren in deze rapportage en het voorkomen wordt daarom wat uitgebreider besproken.

Knobbelgans (Chinese Knobbelgans/Zwaangans), Kolgans en Keizergans, alleen nog aanwezig met één of meerdere exemplaren in juli 2015 werden in juli 2017 niet aangetroffen.

Er werd in totaal één Indische Gans waargenomen, solitair tussen Grauwe Ganzen in de Sophiapolder in Zeeuws-Vlaanderen.

Een Sneeuwgans zwerft al enige tijd rond in Zeeuws-Vlaanderen en werd tijdens de telling waargenomen in de Autrichepolder bij Sas van Gent.

Er bleken zes Rotganzen te zijn achtergebleven na de wegtrek in mei, allen in de Oosterschelde. De vogels verbleven rond Neeltje Jans (3), op de Slikken van Viane (2) en op de Roggenplaat (1).

De goed herkenbare hybriden Grauwe x Canadese Gans (2) en Brand x Canadese Gans (1) werden tussen andere ganzen waargenomen in respectievelijk West Zeeuws-Vlaanderen en in de spuikom bij Bath.

3.3. Vergelijking met de tellingen in 2012-2015

In juli 2017 werd voor de achtste maal een volledige telling van zomerganzen in Zeeland uitgevoerd.

In tabel 3 zijn voor alle tellingen vanaf 2012 de aantallen op een rijtje gezet. Voor tellingen voor 2012 wordt verwezen naar de eerder verschenen rapporten.

In deze paragraaf worden voor de drie meest talrijke soorten (Grauwe Gans, Grote Canadese Gans en Brandgans) de resultaten van de meest recente telling vergeleken met de tellingen van 2012, 2013 en 2015. Deze drie soorten waren in 2017 goed voor ruim 95% van het totaal aantal getelde ganzen in Zeeland. Het totaal aantal ganzen in Zeeland in juli 2017 liet een toename van 26% zien ten opzichte van de telling in juli 2015 (tabel 3).

Deze toename komt op het conto van de talrijkste vier soorten (Grauwe Gans, Grote Canadese Gans, Brandgans en Nijlgans) waarvan bijna 5.800 vogels méér geteld werden. De vastgestelde toenames resulteren in het hoogste aantal zomerganzen sinds de start van de tellingen in 2006. De totale toename ten opzichte van 2012 (19.829 ganzen) bedraagt 36%.

Tabel 3. Totaal aantal ganzen per soort in Zeeland in juli tijdens tellingen in de periode 2012-2017. Vet gedrukt = hoogste aantal tijdens telling in 2012-2017.

Soort	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Knobbelgans	9	3	ng	4	ng	0
Kolgans	4	2	ng	5	ng	0
Kleine Rietgans	0	1	ng	0	ng	0
Grauwe Gans	13.682	11.900	ng	12.345	ng	16.740
Sneeuwgans	1	3	ng	0	ng	1
Keizergans	1	1	ng	1	ng	0
Soepgans	426	415	ng	371	ng	303
Indische Gans	4	5	ng	3	ng	1
Grote Canadese Gans	2.573	3.140	ng	4.037	ng	4.570
Kleine Canadese Gans	1	0	ng	0	ng	0
Brandgans	2.803	4.456	ng	4.193	ng	4.561
Roodhalsgans	0	1	ng	0	ng	0
Rotgans	5	16	ng	19	ng	6
Hoendergans	0	0	ng	0	ng	0
Magelhaengans	0	0	ng	0	ng	0
Nijlgans	316	385	ng	406	ng	906
Hybride	4	3	ng	5	ng	3
Totaal	19.829	20.331		21.389		27.091

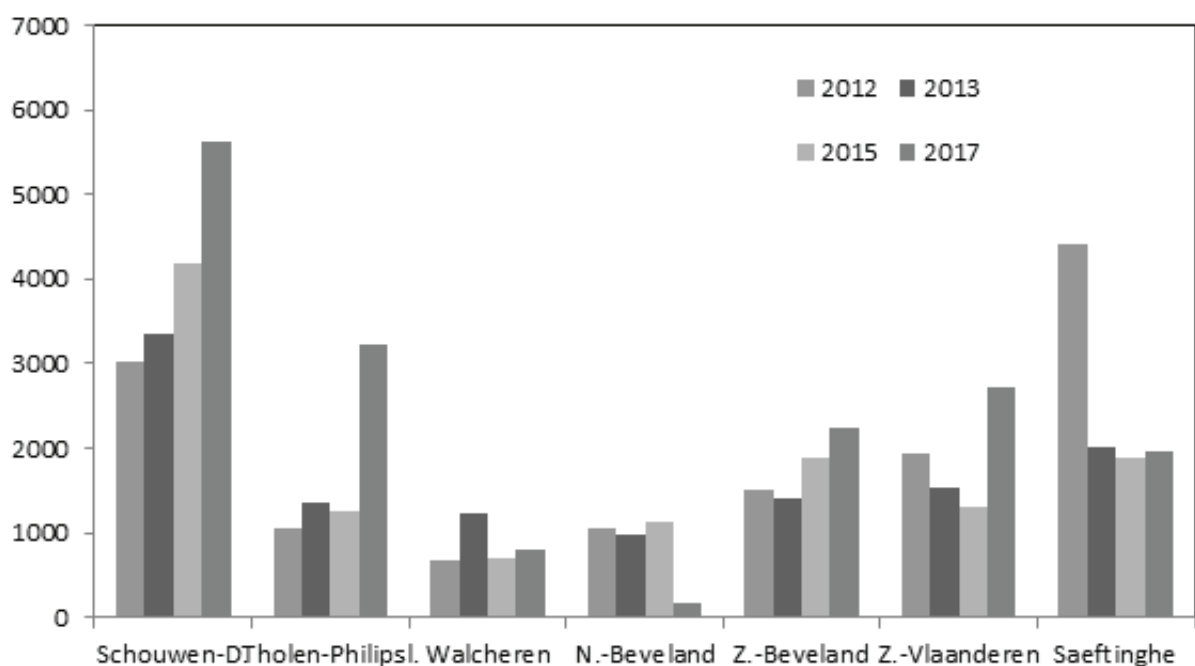
Na 2015, toen er 12.345 overzomerende Grauwe Ganzen geteld werden in Zeeland, was er met 16.740 vogels in 2017 een stijging van 35%.

Het vorige maximum van deze soort stamt uit 2007 (15.132). In 2012-2015 werden maximaal 13.682 Grauwe Ganzen geteld (zie tabel 3).

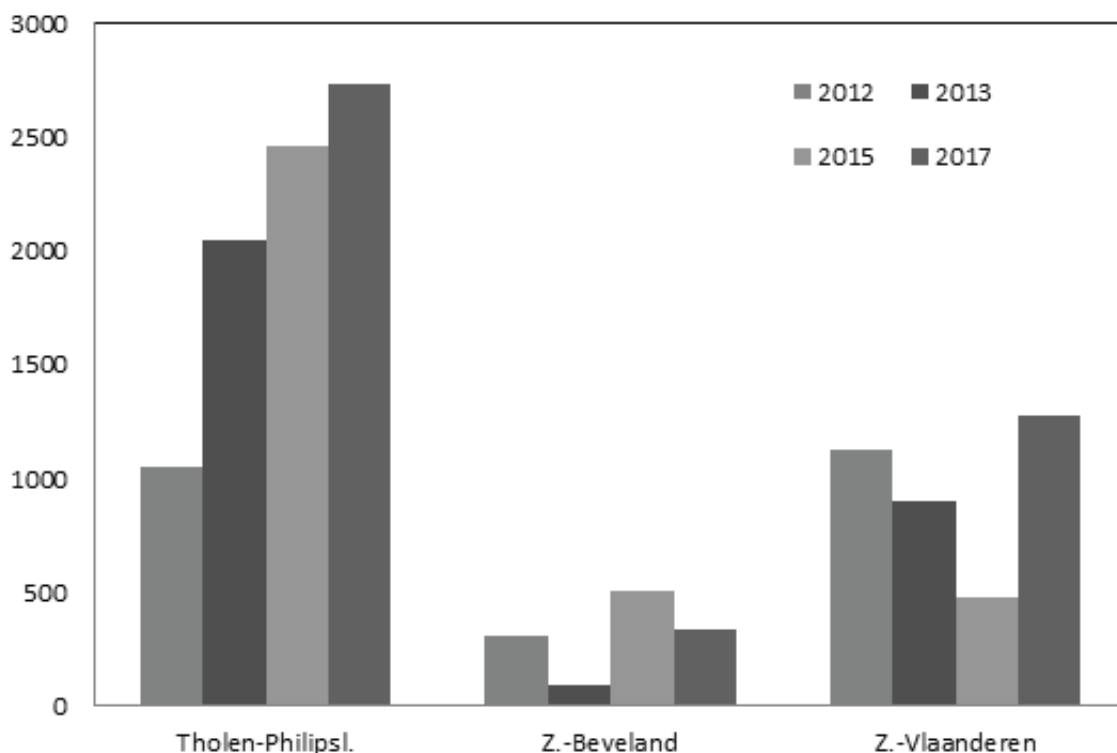
In alle regio's, uitgezonderd Noord-Beveland, waren de aantallen hoger dan in 2015. De geconstateerde toename komt grotendeels op het conto

van Schouwen-Duiveland, Tholen/St .Philippsland en Zeeuws-Vlaanderen. Op Tholen/St .Philippsland werden 1.970 vogels meer geteld, op Schouwen-Duiveland ruim 1.440 meer en in Zeeuws-Vlaanderen waren dat er ruim 1.480 meer. Op Noord-Beveland werden ruim 960 Grauwe Ganzen minder geteld (figuur 1).

De aantallen in Saeftinghe en vooral elders in Zeeuws-Vlaanderen namen voor het eerst sinds 2012

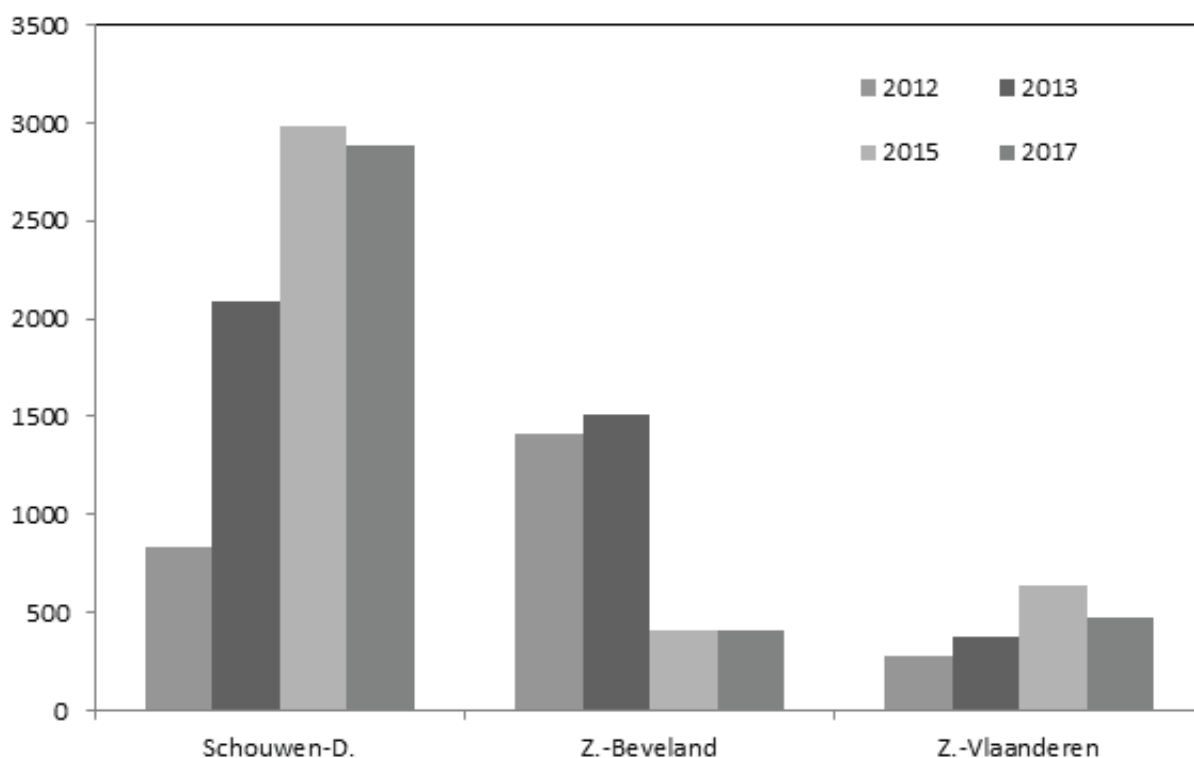
Figuur 1. Aantallen Grauwe Ganzen in Zeeland per regio in juli 2012, 2013, 2015 en 2017.

Figuur 2. Aantallen Grote Canadese Ganzen in de belangrijkste drie regio's in Zeeland in juli 2012, 2013, 2015 en 2017.

niet verder af en lieten zelfs een toename ten opzichte van de vorige telling zien. Dat de geconstateerde toename niet alleen in de lokale broedvogelpopulatie gezocht moet worden is

inmiddels duidelijk, de provinciale trend is de laatste tien jaar stabiel (zie <https://www.sovon.nl/nl/provincies>).

Figuur 3. Aantallen Brandganzen in de drie belangrijkste regio's Zeeland in juli 2012, 2013, 2015 en 2017.

Naast geconstateerde toename van de aantallen was de verspreiding ten opzichte van 2015 vrijwel gelijk. De afwezigheid van water in sommige natuurgebieden (bijvoorbeeld de Blikken bij Groede) zorgde voor een iets andere verspreiding ten opzichte van eerdere jaren.

De Grote Canadese Gans liet in Zeeland een toename van 13% zien ten opzichte van 2015 (zie tabel 3). Deze toename komt grotendeels op het conto van de regio Zeeuws-Vlaanderen (figuur 2), de aantallen waren hier 276% hoger dan in 2015. Daarnaast nam de soort licht toe op Tholen/St. Philipsland (+11%). Op Zuid-Beveland werden minder Grote Canadezen geteld.

In de overige regio's is de soort schaarser, op Schouwen-Duiveland waren de aantallen iets hoger dan in 2015. Op Noord-Beveland zaten 54 vogels, op Walcheren ontbrak de soort net als in 2015.

De herkomst van de Grote Canadese Ganzen moet in belangrijke mate buiten de provincie gezocht worden, er zijn onvoldoende gegevens om de broedvogeltrend te duiden (www.sovon.nl/provincies). Her en der werden wel groepjes Grote Canadese Ganzen waargenomen met jongen. Duidelijk is wel dat de

grote aantallen ruiers geen eigen broedvogels zullen betreffen.

De Brandgans liet ten opzichte van 2015 een toename van 8% zien, daarmee lagen de aantallen licht boven het topjaar 2013 (tabel 3).

De verspreiding was ten opzichte van 2015 en eerdere tellingen ruimer, buiten de bekende topgebieden (Prunjepolder, Coudorpe en Sophiapolder) werden er op nieuwe locaties grote (Plaat van de Vliet) en kleine aantallen Brandganzen geteld.

De aantallen in de belangrijkste regio (Schouwen-Duiveland) namen licht af ten opzichte van 2015 (figuur 3). Aantalsmatig blijft de zuidkust van Schouwen-Duiveland op dit moment nog wel het belangrijkste gebied voor overzomerende Brandganzen in Zeeland.

Op Zuid-Beveland zijn de aantallen namen de aantallen licht toe ten opzichte van 2015 en in Zeeuws-Vlaanderen licht af.

De meest opvallende toename werd vastgesteld op Tholen/St. Philipsland, waar de aantallen ruim 400% hoger waren (2015: 158, 2017: 655).

4. Conclusies en discussie

In juli 2017 werden in totaal ruim 27.000 ganzen verdeeld over zeven soorten geteld in de provincie Zeeland. Het hoogste aantal sinds de aanvang van regelmatige tellingen in juli 2006.

Grauwe Gans, Grote Canadese Gans en Brandgans waren, net als tijdens de eerdere zeven tellingen, het talrijkst en goed voor ruim 95% van het totale aantal getelde ganzen in de provincie.

Een vergelijking met eerdere tellingen in de provincie in de periode 2009-2015 (de Boer & van der Jeugd 2007, landelijke zomerganzentelling SOVON/ Alterra 2009, De Boer 2010, De Boer 2012, De Boer 2013, De Boer 2015) laat zien dat de aantallen Grauwe Ganzen op provinciaal niveau leken te stabiliseren in de periode 2009-2015, maar in 2017 een sprong voorwaarts maakten tot voorbij het topjaar 2007. De Grote Canadese Gans nam verder toe ten opzichte van 2015. De aantallen vertonen vanaf 2006 een stijgende lijn. Het aantal Brandganzen in 2017 was eveneens het hoogste uit de reeks van 2006. Na een toename tot 2013, maakte de soort een pas op de plaats in 2015. Zowel de aantallen als de verspreiding waren in 2017 maximaal. Het aantal Soepganzen daalde licht, waarbij grote groepen plaatselijk kleiner werden. Op andere plekken werden echter weer nieuwe vogels losgelaten. De Nijlgans was veel talrijker dan tijdens eerdere tellingen, deze toename komt vooral door de groepen ruiers in het oosten van de provincie. Dit is een nieuw fenomeen in Zeeland en werd in 2015 voor het eerst vastgesteld.

De geconstateerde aantalschommelingen bij de genoemde vijf talrijke soorten laat zien dat er nog steeds beweging zit in de aantallen en de verspreiding van de Zeeuwse zomerganzen.

Schouwen-Duiveland is in de loop der jaren aantalsmatig de belangrijkste regio voor zomerganzen in Zeeland geworden, inmiddels gevolgd door Tholen/St. Philipsland. De voormalige topregio Zeeuws-Vlaanderen, inclusief Saeftinghe heeft ten opzichte van deze twee regio's in belang ingeboet maar er verbleven hier in 2017 toch weer hoge aantallen Grauwe en Grote Canadese Ganzen.

De verspreiding van overzomerende ganzen die uit dit onderzoek naar voren komt is representatief voor de verspreiding in de maand juli, en waarschijnlijk ook de tweede helft van de maand juni. Ze is niet geheel representatief voor de verspreiding in bijvoorbeeld april of mei. Een aantal gebieden waarvan bekend is dat er ganzen broeden waren in juli 2017 verlaten. Vanaf begin augustus wordt vooral de verspreiding van Grauwe Ganzen ruimer door het aanbod van oogstresten in de Zeeuwse akkerbouwgebieden. Grote Canadese Ganzen en Brandganzen ruien vaak geconcentreerd op plaatsen dichtbij water, en ook na de rui kunnen ze andere gebieden kiezen dan tijdens het broedseizoen.

In combinatie met de eerdere Deltagebiedtellingen in 2006 en 2007 en de provinciale tellingen in 2010, 2012, 2013 en 2015 is met deze laatste telling georganiseerd op initiatief van de Faunabeheereenheid Zeeland een mooie reeks van tellingen voortgezet. Na het vastleggen van een uitgangssituatie in 2006 zijn er nu in de periode 2006-2017 acht integrale tellingen uitgevoerd in de Provincie Zeeland. Met deze resultaten kan een vinger aan de pols gehouden worden over verspreiding en aantalsontwikkeling van de Zeeuwse zomerganzen.

Literatuur

- DE BOER V. 2010. Zomerganzen in Zeeland in 2010. Sovon-inventarisatierapport 2010/31. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- DE BOER V. 2012. Zomerganzen in Zeeland in 2012. SOVON-rapport 2012/31. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- DE BOER V. 2013. Zomerganzen in Zeeland in 2013. Sovon-rapport 2013/38. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- DE BOER V. 2015. Zomerganzen in Zeeland in 2015. Sovon-rapport 2015/28. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- DE BOER V. & VAN DER JEUGD H.P. 2007. Zomerganzen in het Deltagebied in 2007. Sovon-inventarisatierapport 2007/02. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- CASTELIJNS H. 2003. Monitoring van ganzen in Zeeuws-Vlaanderen in 2003. Rapport VWG Duumpje / Steltkluut.
- LANDELIJKE TECHNISCHE WERKGROEP ZOMERTELLING GANZEN, 2012. Protocol zomertelling ganzen, gezamenlijk protocol voor de provinciale zomertellingen van ganzen. April 2012.
- VAN DER JEUGD H.P & DE BOER V. 2006. Zomerganzen in het Deltagebied in 2006. Sovon-inventarisatierapport 2006/12. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
-

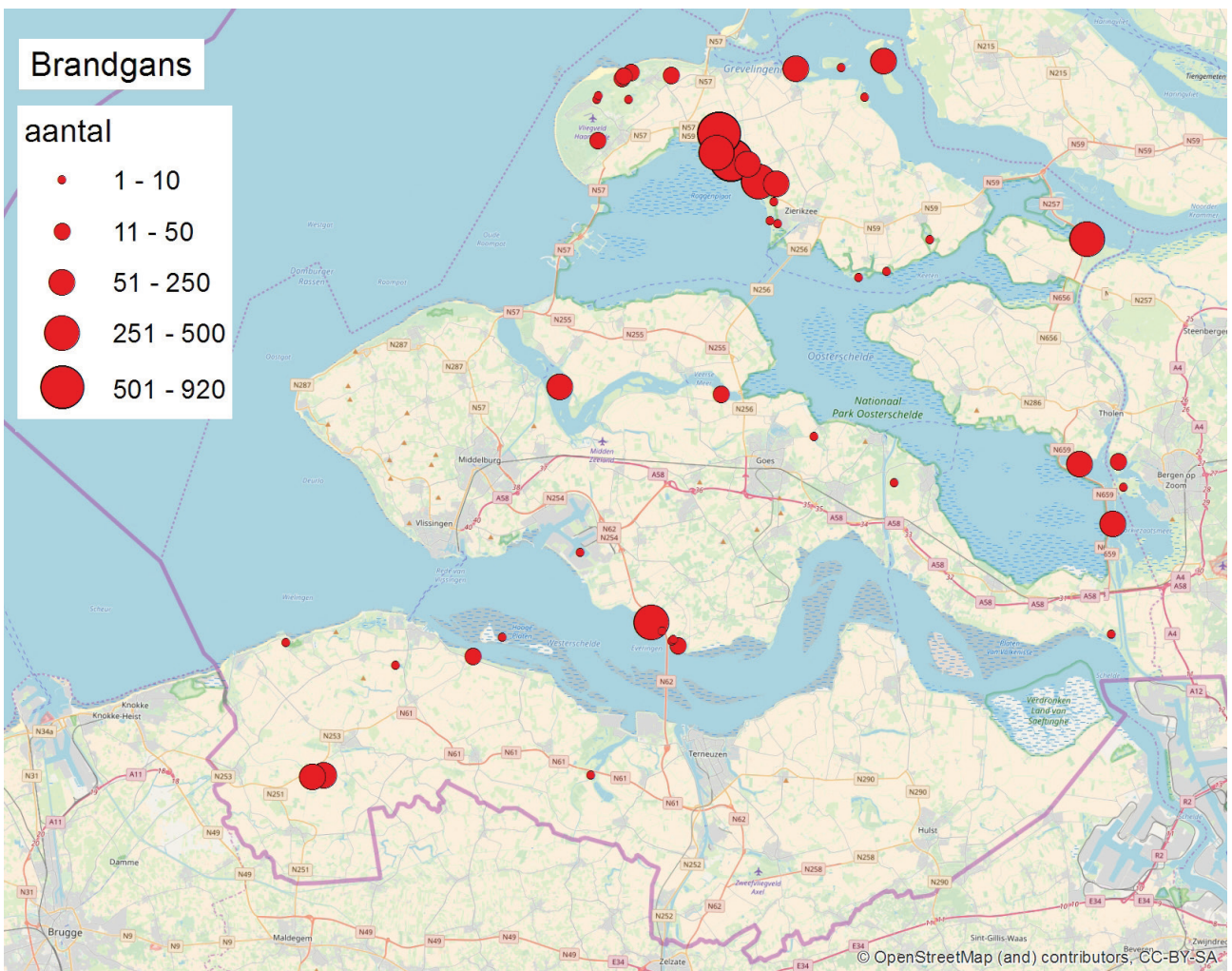
Bijlagen

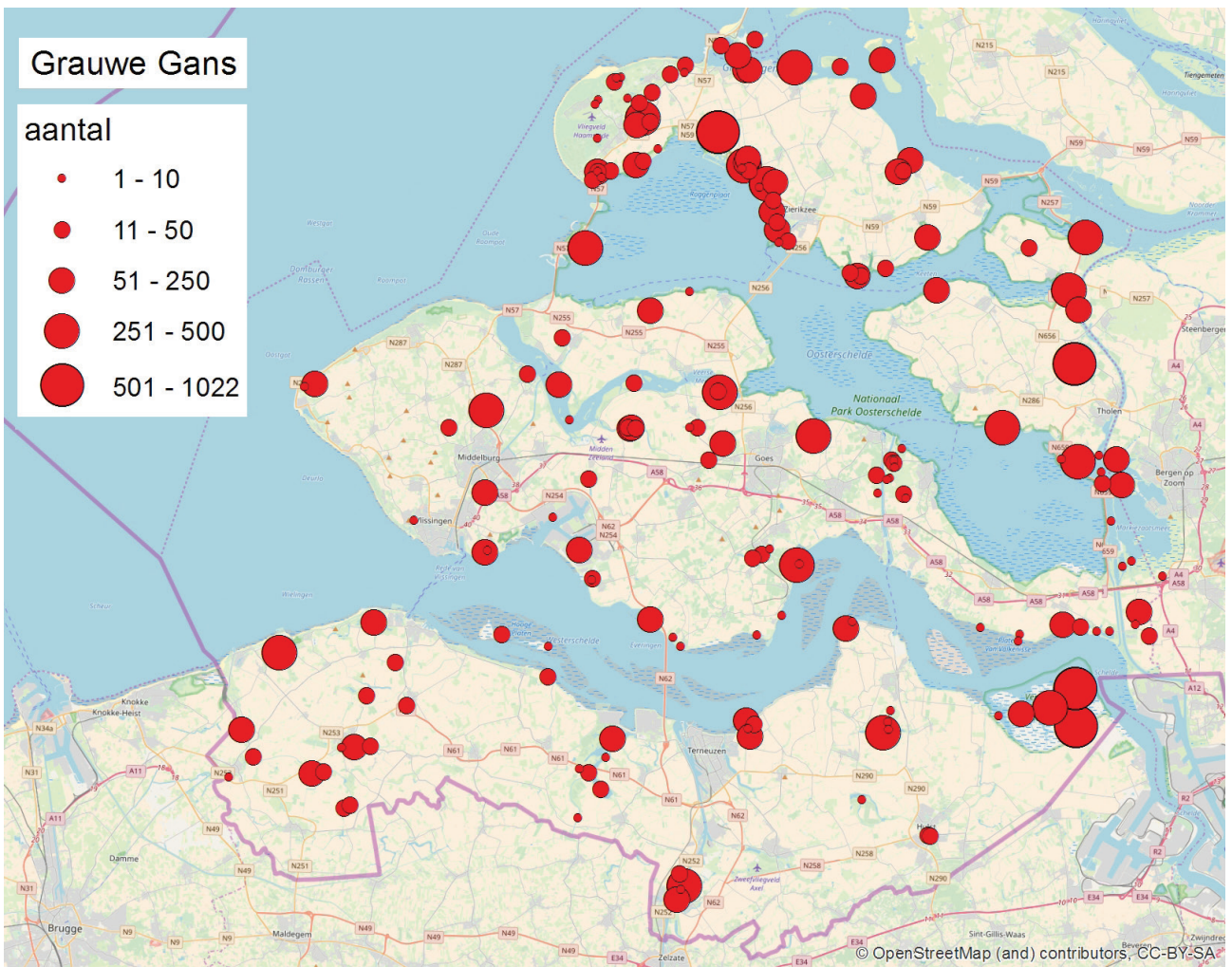
Bijlage 1. Getelde ganzensoorten 2017

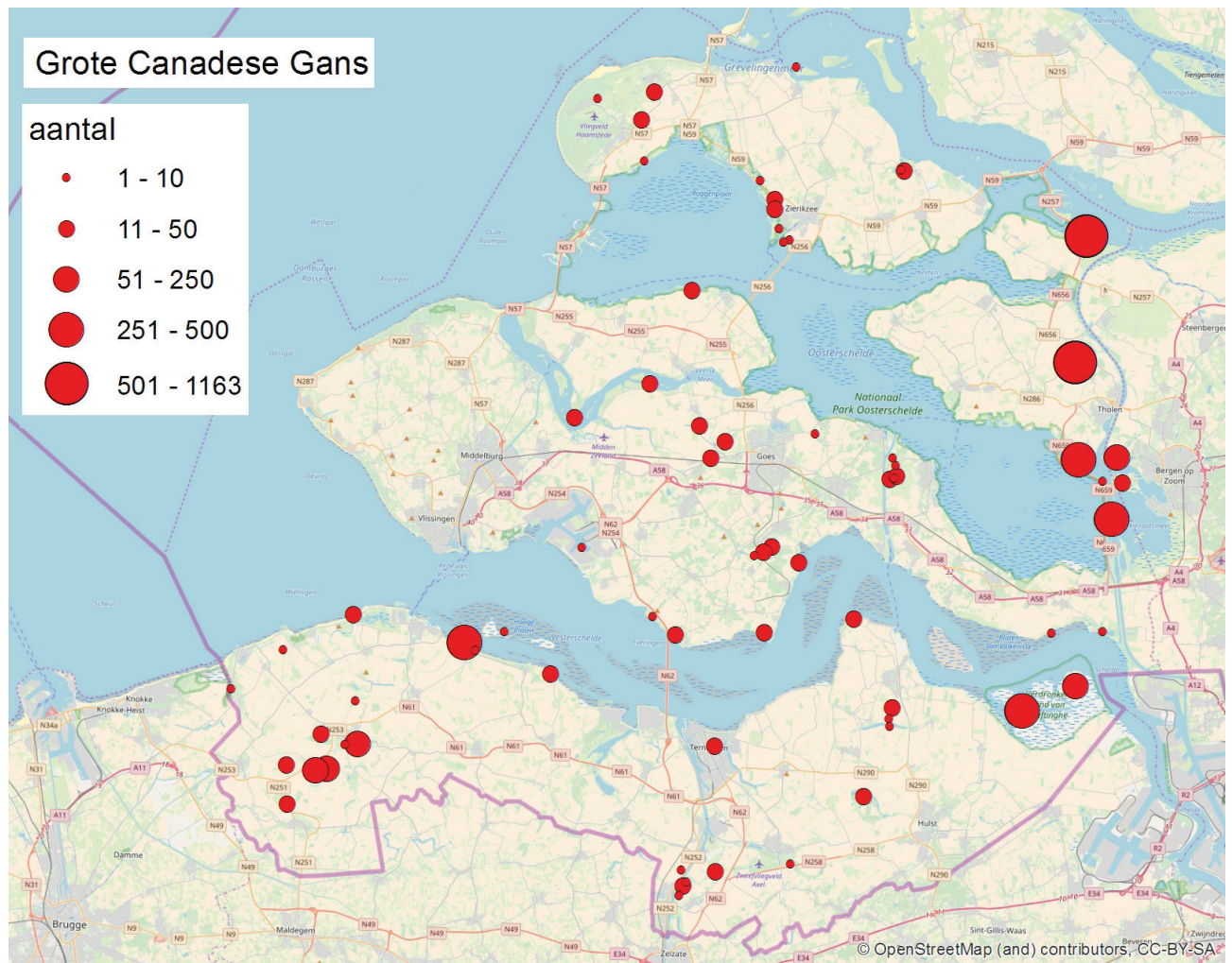
Indische Gans*	Dwerggans	Nijlgans*
Sneeuwgans	Kolgans	Andesgans*
Ross` Gans	Kleine Canadese Gans	Magelhaengans*
Keizergans*	Grote Canadese Gans	Kelpgans*
Zwaangans/Knobbelgans (Chinese)*	Hawaiiigans*	Roodkopgans*
Taigarietgans	Brandgans	Hoendergans*
Toendrarietgans	Roodhalsgans	Etiopische Blauwvleugelgans*
Kleine Rietgans	Witbuikrotgans	Spoorwiekgans*
Grauwe Gans	Rotgans	Manengans*
Soepgans	Zwarte Rotgans	

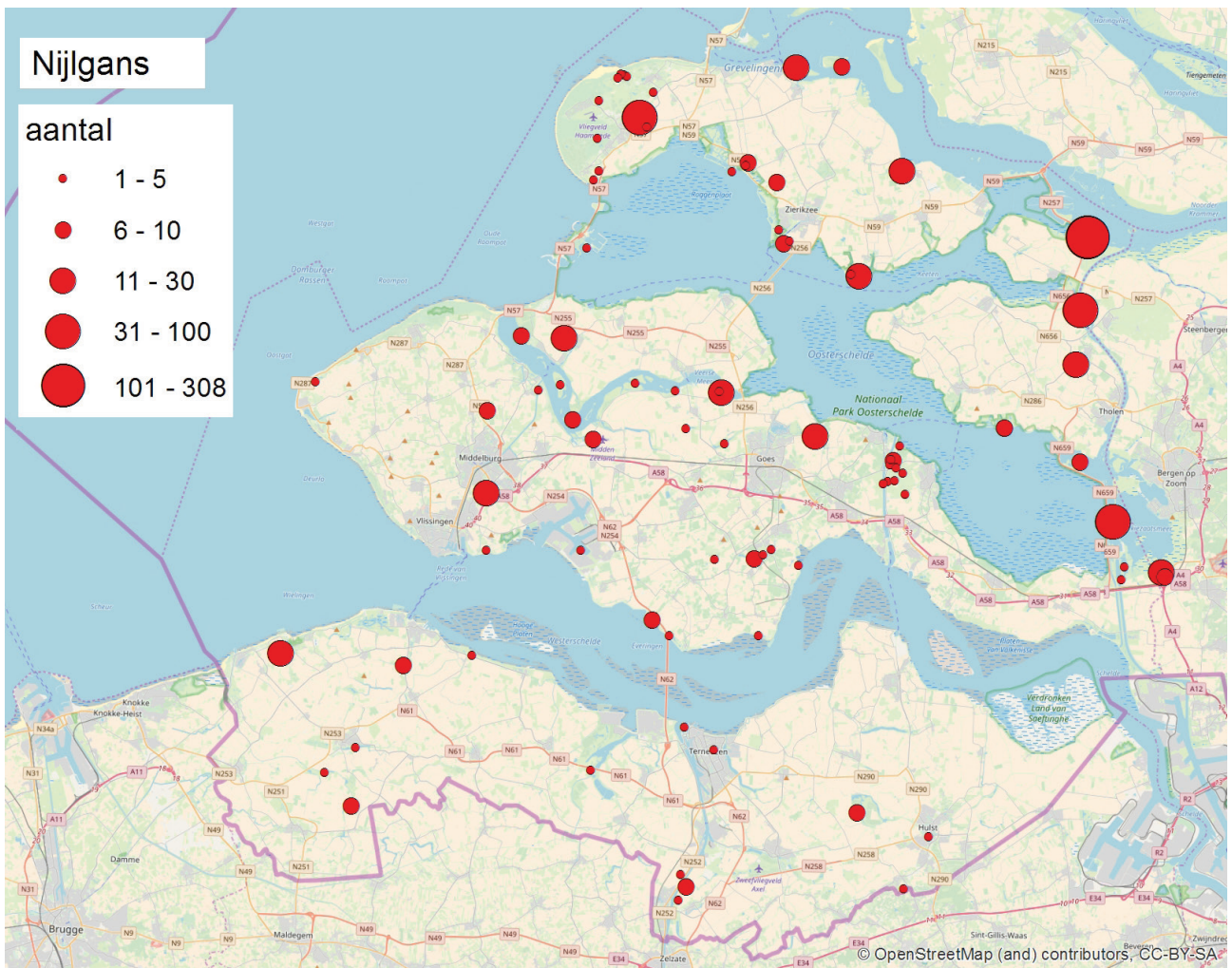
*= exoot

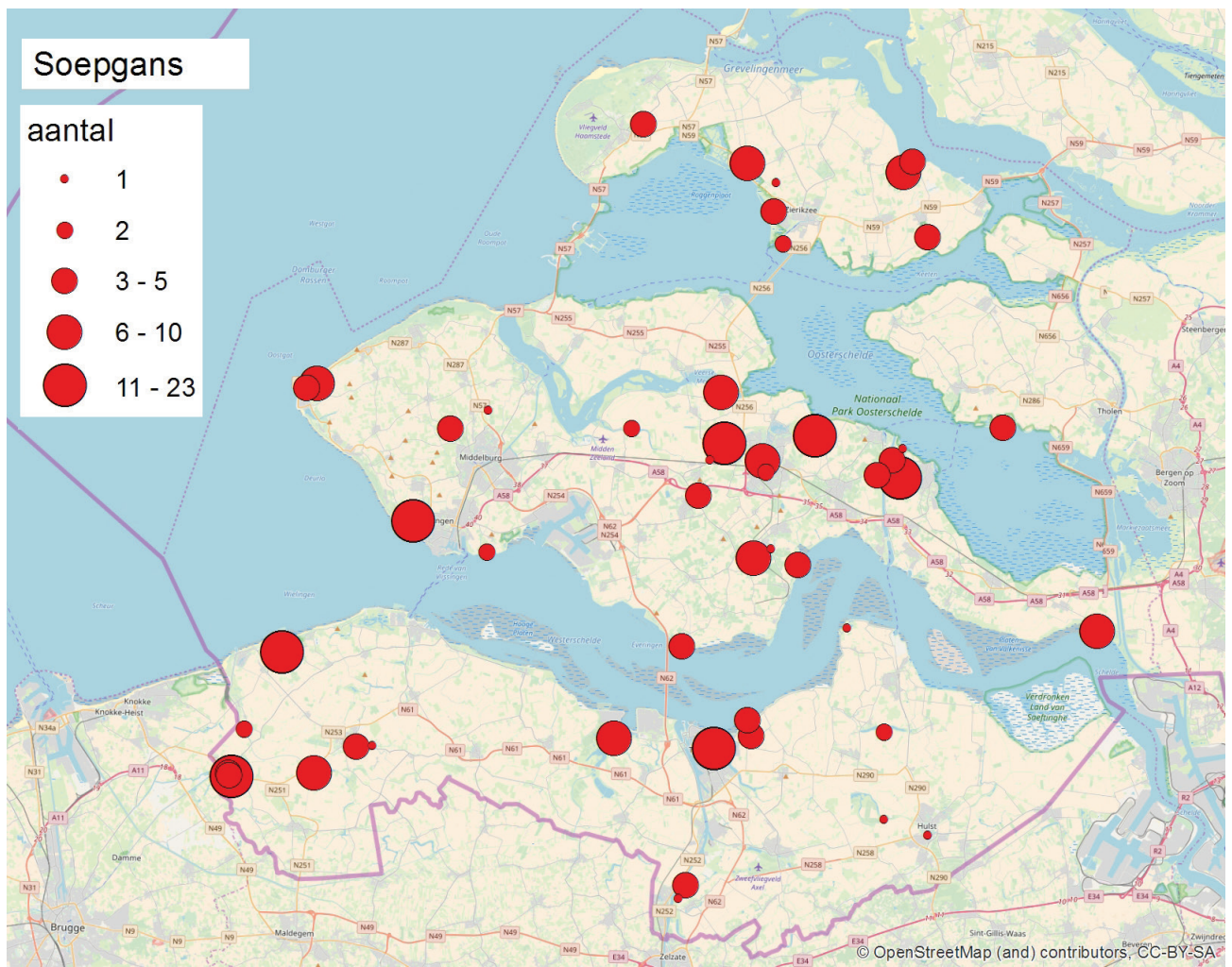
Bijlage 2. Soortkaarten 2017

In opdracht van:

FAUNABEHEEREENHEID ZEELAND

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

